
**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏLƏBƏ QƏBULU ÜZRƏ DÖVLƏT KOMİSSİYASI**

**NEFT PROFİLLİ
İXTİSASLAR
STATİSTİKADA**

- 1992-2004 İLLƏR -

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ALİ MƏKTƏBLƏRİNƏ
KEÇİRİLƏN QƏBUL İMTAHANLARININ NƏTİCƏLƏRİ ƏSASINDA**

B A K I - 2 0 0 4

M.M.Abbasızadə, T.A.Bədəlov, A.H.Bağırov, O.Y.Şelaqinov.
Neft profilli ixtisaslar statistikada (1992-2004 illərdə Azərbaycan Respublikasının ali məktəblərinə keçirilən qəbul imtahanlarının nəticələri əsasında).

Təqdim olunan material Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası tərəfindən 1992-2004-cü illərdə aparılan tələbə qəbulunun ümumi elmi-statistik təhlilinin bir hissəsidir. Materialda neft profilli ixtisasların qəbul planı və gənclərin ixtisas seçimində ifadə olunan istəklərinin dinamikası, həmçinin bu ixtisasları seçən abituriyentlərin imtahan göstəricilərinin təhlili əks olunmuşdur.

Material neft sənayesi və təhsil sahələrinin işçiləri üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Kompüter və dizayn: O.Y.Şelaqinov, M.Ə.Bədəlov

***Redaksiyanın ünvanı: 370078, Bakı şəhəri,
Akademik Həsən Əliyev küçəsi, 17. Telefon: 440-30-09.***

*Jurnal Azərbaycan Respublikasının Mətbuat və İnformasiya Nazirliyində qeydə alınmışdır.
(Lisənziya B 171, 18 fevral 1999-cu il)*

Ó TQDK - "Abituriyent"

Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının rəsmi razılığı olmadan jurnalın və ya onun hər hansı hissəsinin təkrar çapı, yayılması, elektron və ya mexaniki üsulla surətinin çıxarılması **QADAĞANDIR!**

*Çapa imzalanmışdır 29.12.2004, tiraj 50.
Jurnal redaksiyada kompüterdə yığılmış, səhifələnmiş
və TQDK-nın mətbəəsində çap edilmişdir.*

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA

(1992-2004 illərdə Azərbaycan Respublikasının ali məktəblərinə keçirilən qəbul imtahanlarının nəticələri əsasında)

Neft sənayesi ölkəmizin iqtisadiyyatının əsas sahəsidir, xalqımızın sosial-iqtisadi inkişafında bu sahənin rolu əvəz edilməzdir. Ali məktəblər qarşısında duran mühüm vəzifələrdən biri bu sahə üçün müasir dövrün tələblərinə cavab verən yüksək ixtisaslı mütəxəssislər hazırlamaqdır.

Artıq 13-cü ildir ki, Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası (TQDK) ali və orta ixtisas təhsili məktəblərinə mərkəzləşdirilmiş qaydada qəbul imtahanları keçirir. Hər il TQDK-da abituriyentlərin imtahan suallarına verdikləri cavabların elmi-statistik təhlili aparılır. Alınmış nəticələr imtahanların texnologiyasının təkmilləşdirilməsi, gənclərlə peşəyönümü və ixtisas seçimi işinin gücləndirilməsi, təhsil sisteminin inkişaf etdirilməsi, müxtəlif fənlər üzrə tədrisin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və tələbə qəbuluna elmi cəhətdən əsaslandırılmış sifarişin formalaşdırılması ilə əlaqədar olan problemlərin və digər məsələlərin həll olunmasında istifadə edilir. Bu materialların dəyəri və vacibliyi yalnız TQDK-nın və Təhsil Nazirliyinin fəaliyyətinin müxtəlif istiqamətlərini təkmilləşdirmək üçün onlardan istifadə edilməsi ilə məhdudlaşmışdır. Həmin materiallar həm də gənclərin sosial və tərbiyə problemləri ilə məşğul olan qurumlar, eyni zamanda müxtəlif səviyyəli təhsil müəssisələri, elmi-metodiki mərkəzlər, təhsili idarəetmə orqanları və digər təşkilatlar üçün də faydalıdır.

Təqdim olunan material tələbə qəbulunun ümumi elmi-statistik təhlilinin bir hissəsidir və 1992-2004-cü illərdə ali məktəblərin neft profilli ixtisaslarına qəbul zamanı mövcud olan vəziyyətin araşdırılmasına həsr edilmişdir. Belə araşdırmaların vacibliyi və əhəmiyyəti neft sənayesində iş yerlərinə cari tələbatın ödənilməsi zərurəti və onun gələcək perspektivlərinin proqnozlaşdırılması ilə əlaqədardır. Materialda aşağıdakı məsələlər əks olunmuşdur:

- Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının neft profilli ixtisaslarına qəbul planı və bu ixtisaslara verilən ərizələrin sayının dinamikası;
- neft profilli mühəndis ixtisaslarına abituriyentlərin istəkləri;
- neft profilli ixtisaslara ərizə verən abituriyentlərin qəbul imtahanlarında topladıqları balların paylanma histoqramları;
- neft profilli ixtisaslara ərizə verən abituriyentlərin ayrı-ayrı fənlər üzrə test tapşırıqlarına verdikləri düzgün cavabların ortostatistik göstəriciləri.

Məlumdur ki, qəbul planına daxil olan ali məktəb ixtisasları beş qrupa bölünür. I qrupa riyaziyyat, fizika, mühəndislik, kimya-texnoloji və xüsusi qabiliyyət tələb edən memarlıq və layihələndirmə, II qrupa iqtisadiyyat, idarəetmə və coğrafiya, III qrupa humanitar, beynəlxalq münasibətlər və xüsusi qabiliyyət tələb edən incəsənət və musiqi, IV qrupa tibb, kimya, biologiya və xüsusi qabiliyyət tələb edən idman, V qrupa sosiologiya, psixologiya və pedaqoji ixtisaslar daxildir.

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

İxtisas qrupları bir-birindən imtahan fənlərinin tərkibinə görə fərqlənir. I və III ixtisas qrupları daxilində müxtəlif ixtisaslar üzrə fənlərin əhəmiyyətlik dərəcələri müxtəlif olduğuna görə onlar, öz növbəsində, altqruplara bölünür. Abituriyentin hər hansı bir ixtisas üzrə imtahan balı hesablanarkən fənlər üzrə toplanmış nisbi ballar həmin fənnin əhəmiyyətlik dərəcəsindən asılı olaraq müəyyən çəki əmsallarına vurulmaqla cəmlənir. Bunun üçün səkkiz növ çəki əmsalından ("2.5", "2.25", "2", "1.75", "1.5", "1.25", "1", "0.25") istifadə edilir.

İxtisas qrupları, altqruplar və müvafiq çəki əmsalları 1 saylı cədvəldə göstərilir:

Cədvəl 1

QRUPLAR	I		II	III		IV	V
	RF	RK	IC	DT	XH	TK	SP
ALTQRUPLAR							
Ana dili və ədəbiyyat	1.25	1.25	1.25	2.25	1.75	1.25	2.25
Riyaziyyat	2.5	2.5	2.5				2
Fizika	2	1				1.5	
Kimya	1	2				2	
Biologiya						2	
Tarix				2	1.5		1.5
Coğrafiya			2	1.5	1.5		
Xarici dil			1	1	2		1
Ümumi fənn bloku	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25

Altqrupların adları: RF - riyaziyyat, fizika, mühəndislik, memarlıq və bədii layihələndirmə ixtisasları; RK - kimya-texnoloji ixtisasları; IC - iqtisad, idarəetmə və coğrafiya ixtisasları; DT - dil, filologiya, tarix, hüquq, incəsənət və musiqi ixtisasları; XH - xarici dillər və beynəlxalq əlaqələr; TK - tibb, kimya, biologiya və idman ixtisasları; SP - sosiologiya, pedaqogika və psixologiya ixtisasları.

Neft profilli ixtisaslar I ixtisas qrupunun RF altqrupuna aiddir. Bu ixtisasları seçən abituriyentlər ana dili və ədəbiyyat, riyaziyyat, fizika, kimya və ümumi fənn blokunun fənlərindən imtahan verirlər. Neft profilli ixtisaslar üçün ümumi fənn blokunun tərkibinə biologiya, tarix, coğrafiya fənləri üzrə testlər daxil edilir.

1992-2004-cü illər üzrə neft profilli ixtisaslara tələbə qəbulu planları, bu ixtisaslara verilən ərizələrin sayı və müsabiqə göstəriciləri 2-24 saylı cədvəllərdə göstərilmişdir.

1 9 9 2 - c i i l (ödənişsiz təhsil forması)

Cədvəl 2

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13131	Neft və qazın geologiyası	A	Ə	12	70	2.704
13148	Neft və qazın geologiyası	R	Ə	11	81	3.609
13156	Neft və qazın geologiyası	R	A	20	47	1.083
13164	Axtarış və kəşfiyyatın geofiziki üsulları	A	Ə	17	57	1.574
13172	Axtarış və kəşfiyyatın geofiziki üsulları	R	A	20	28	0.511
13212	Neft-qaz və dağ istehsalatının fiziki prosesləri	R	Ə	15	38	1.203
13229	Neft-qaz yataqlarının istismarı	A	Ə	12	111	4.949
13237	Neft-qaz yataqlarının istismarı	A	A	14	30	1.069
13245	Neft-qaz yataqlarının istismarı	A	Q	15	25	1.024

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Cədvəl 2 (ardı)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13253	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	R	Ə	11	80	3.961
13261	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	R	Ə	12	48	1.918
13278	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	A	Ə	12	47	2.087
13286	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	A	A	15	15	0.540
13294	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	A	Q	10	4	0.253
13318	Neft və qaz quyularının qazılması	A	Ə	17	87	2.212
13326	Neft və qaz quyularının qazılması	A	A	20	25	0.573
13334	Neft və qaz quyularının qazılması	A	Q	15	15	0.458
13342	Dəniz neft-qaz qurğuları	A	Q	10	6	0.173
13359	Dəniz neft-qaz qurğuları	R	Ə	20	95	2.027

1993 - c ü i l (ödənişsiz təhsil forması)

Cədvəl 3

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13123	Neft və qazın geologiyası	A	Ə	13	194	4.706
13131	Neft və qazın geologiyası	R	A	15	87	2.066
13148	Axtarış və kəşfiyyatın geofiziki üsulları	A	Ə	15	85	1.619
13156	Axtarış və kəşfiyyatın geofiziki üsulları	A	A	15	23	0.533
13164	Axtarış və kəşfiyyatın geofiziki üsulları	R	Ə	15	112	3.185
13189	Neft-qaz və dağ istehsalatının fiziki prosesləri	A	Ə	15	43	0.878
13197	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	A	Ə	14	158	3.579
13212	Neft-qaz yataqlarının istismarı	R	A	15	71	1.057
13229	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	A	Ə	9	104	3.644
13237	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	R	Ə	9	89	2.906
13245	Neft və qaz quyularının qazılması	A	Ə	13	120	2.890
13253	Neft və qaz quyularının qazılması	R	A	15	63	0.957
13261	Dəniz neft-qaz qurğuları	A	Ə	13	55	1.266
13278	Dəniz neft-qaz qurğuları	R	Ə	14	102	2.195

1994 - c ü i l (ödənişsiz təhsil forması)

Cədvəl 4

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13123	Neft və qazın geologiyası	A	Ə	40	593	4.840
13131	Neft və qazın geologiyası	A	A	15	56	1.159
13148	Axtarış və kəşfiyyatın geofiziki üsulları	A	Ə	15	118	2.226
13156	Axtarış və kəşfiyyatın geofiziki üsulları	A	A	15	43	0.853
13164	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	A	Ə	15	225	4.624

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Cədvəl 4 (ardı)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13172	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	A	A	15	40	0.686
13189	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	A	Ə	15	95	1.655
13197	Neft və qaz quyularının qazılması	A	Ə	30	300	2.649
13212	Dəniz neft-qaz qurğuları	A	Ə	15	61	0.863
13529	Axtarış və kəşfiyyatın geofiziki üsulları	R	Ə	15	170	3.541
13545	Neft-qaz və dağ-filiz istehsalatının fiziki prosesləri	R	Ə	15	64	0.991
13553	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	R	Ə	15	251	5.566
13561	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	R	A	15	93	2.137
13578	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	R	Ə	15	147	2.579
13586	Dəniz neft-qaz qurğuları	R	Ə	15	150	2.288

Cədvəl 5

1995 - c i i l (ödənişsiz təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13197	Neft və qazın geologiyası	A	Ə	20	273	4.316
13245	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	A	Ə	20	412	6.395
13253	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	A	Q	12	115	2.345
13261	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	A	Ə	15	238	4.589
13278	Neft və qaz quyularının qazılması	A	Ə	20	291	3.822
13286	Neft və qaz quyularının qazılması	A	Q	12	64	1.032
13294	Dəniz neft-qaz qurğuları	A	Ə	15	226	4.148
13667	Axtarış və kəşfiyyatın geofiziki üsulları	R	Ə	15	173	3.927
13675	Neft və qazın geologiyası	R	Ə	15	236	5.646
13683	Neft-qaz və dağ-filiz istehsalatının fiziki prosesləri	R	Ə	15	205	3.679
13691	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	R	Ə	20	375	6.089
13723	Neft və qaz quyularının qazılması	R	Ə	15	294	5.347

Cədvəl 6

1995 - c i i l (ödənişli təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13261	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	A	Ə	15	64	1.138

Cədvəl 7

1996 - c i i l (ödənişsiz təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13245	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	A	Ə	13	1556	33.651
13253	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	A	Q	13	271	4.946

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Cədvəl 7 (ardı)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13261	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	A	Ə	13	649	11.706
13278	Neft və qaz quyularının qazılması	A	Ə	13	814	14.313
13286	Neft və qaz quyularının qazılması	A	Q	13	207	3.264
13497	Neft və qazın geologiyası	A	Ə	13	626	8.613
13512	Neft və qazın geologiyası	A	Q	12	231	3.284
13626	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	R	Ə	13	766	18.209
13634	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	R	Ə	13	389	6.677
13642	Dəniz neft-qaz qurğuları	R	Ə	13	484	8.914
13845	Axtarış və kəşfiyyatın geofiziki üsulları	R	Ə	15	406	5.445
13853	Neft və qazın geologiyası	R	Ə	13	535	7.787

Cədvəl 8

1996 - c i i l (ödənişli təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13975	Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı	A	Ə	12	168	1.778
13983	Qaz-neft kəmərlərinin və anbarların layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismarı	A	Ə	12	76	0.771
13991	Neft və qaz quyularının qazılması	A	Ə	12	121	1.142
14185	Neft və qazın geologiyası	A	Ə	12	107	1.054
14388	Neft və qazın geologiyası	R	Ə	12	94	0.992

Cədvəl 9

1997 - c i i l (ödənişsiz təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13131	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	35	1744	18.530
13148	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	45	2575	18.999
13156	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	25	495	5.879
13294	Geologiya	A	Ə	13	629	9.045
13359	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	15	783	17.259
13367	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	36	1045	10.167

Cədvəl 10

1997 - c i i l (ödənişli təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13537	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	30	238	1.254
13545	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	40	511	1.819
13553	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	20	89	0.784
13748	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	15	122	1.099
13756	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	30	260	1.196

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Cədvəl 11

1998 - c i i l (ödənişsiz təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13148	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	35	1552	13.906
13156	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	45	2621	18.088
13164	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	20	637	9.786
13334	Geologiya	A	Ə	12	419	6.224
13391	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	15	587	11.529
13415	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	40	869	7.078
13537	Neft-qaz və dağ-filiz istehsalatının fiziki prosesləri	R	Ə	13	340	5.237

Cədvəl 12

1998 - c i i l (ödənişli təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13586	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	30	275	1.378
13594	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	40	547	1.823
13618	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	20	183	1.505
13772	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	15	141	1.187
13789	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	30	271	1.186

Cədvəl 13

1999 - c u i l (ödənişsiz təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13123	Hidrogeologiya və mühəndis geologiyası	A	Ə	12	689	19.644
13172	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	A	Ə	35	2355	20.130
13189	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	35	2783	22.626
13197	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	15	818	16.899
13375	Neft-qaz və dağ-filiz istehsalatının fiziki prosesləri	R	Ə	13	248	4.883
13415	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	15	597	10.841
13423	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	35	823	6.528

Cədvəl 14

1999 - c u i l (ödənişli təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13586	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	A	Ə	15	276	2.666
13594	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	35	772	3.304
13618	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	15	307	3.688
13772	Neft-qaz və dağ-filiz istehsalatının fiziki prosesləri	R	Ə	12	41	0.479
13789	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	10	128	1.531
13797	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	35	209	0.730

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Cədvəl 15

2000 - c i i l (ödənişsiz təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13131	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	A	Ə	35	2399	22.575
13148	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	35	2439	20.939
13156	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	10	1209	37.960
13391	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	15	520	10.038
13415	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	35	830	6.707
13537	Neft-qaz və dağ-filiz istehsalatının fiziki prosesləri	R	Ə	13	320	4.448

Cədvəl 16

2000 - c i i l (ödənişli təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
13578	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	A	Ə	10	364	6.612
13586	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	35	897	4.088
13594	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	10	475	9.437
13829	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	10	128	1.404
13837	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	35	236	0.854
13959	Neft-qaz və dağ-filiz istehsalatının fiziki prosesləri	R	Ə	12	54	0.574

Cədvəl 17

2001 - c i i l (ödənişsiz təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
14144	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	A	Ə	30	2173	24.781
14152	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	35	2716	25.298
14169	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	10	1282	42.949
14371	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	15	484	9.854
14388	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	35	738	6.550
14541	Neft-qaz və dağ-filiz istehsalatının fiziki prosesləri	R	Ə	13	318	4.369

Cədvəl 18

2001 - c i i l (ödənişli təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
14599	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	A	Ə	30	880	5.496
14614	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	40	1592	6.875
14622	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	10	798	16.519
14833	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	15	163	1.569
14841	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	40	283	1.044
14996	Neft-qaz və dağ-filiz istehsalatının fiziki prosesləri	R	Ə	12	92	0.856

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Cədvəl 19

2002 - c i i l (ödənişsiz təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
14136	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	A	Ə	30	1130	14.182
14144	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	35	1378	13.643
14152	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	10	1254	43.259
14347	Neft-qaz və dağ-filiz istehsalatının fiziki prosesləri	A	Ə	13	643	11.765
14444	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	15	581	10.973
14452	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	30	777	7.814

Cədvəl 20

2002 - c i i l (ödənişli təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
14599	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	A	Ə	45	448	1.649
14614	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	65	731	1.737
14622	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	10	648	11.950
14817	Neft-qaz və dağ-filiz istehsalatının fiziki prosesləri	A	Ə	12	165	2.010
14939	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	10	172	2.364
14947	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	20	264	1.883

Cədvəl 21

2003 - c ü i l (ödənişsiz təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
14144	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	A	Ə	27	2127	28.392
14152	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	55	4040	27.528
14169	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	10	1471	47.739
14355	Neft-qaz və dağ-mədən istehsalatının fiziki prosesləri	A	Ə	13	900	14.522
14444	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	10	248	8.715
14452	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	15	250	5.067

Cədvəl 22

2003 - c ü i l (ödənişli təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
14599	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	A	Ə	40	1300	5.594
14614	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	70	2589	5.640
14622	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	5	855	31.252
14817	Neft-qaz və dağ-mədən istehsalatının fiziki prosesləri	A	Ə	12	416	4.353
14899	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	15	125	1.367
14914	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	5	95	3.457

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Cədvəl 23

2 0 0 4 - c ü i l (ödənişsiz təhsil forması)

İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	B	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
14144	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	A	Ə	30	2430	31.504
14152	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Ə	50	3979	34.064
14169	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	A	Q	10	1629	59.308
14355	Neft-qaz və dağ-mədən istehsalatının fiziki prosesləri	A	Ə	12	1255	29.204
14469	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	R	Ə	10	619	21.010
14477	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	R	Ə	20	833	15.639

Cədvəl 24

2 0 0 4 - c ü i l (ödənişli təhsil forması)

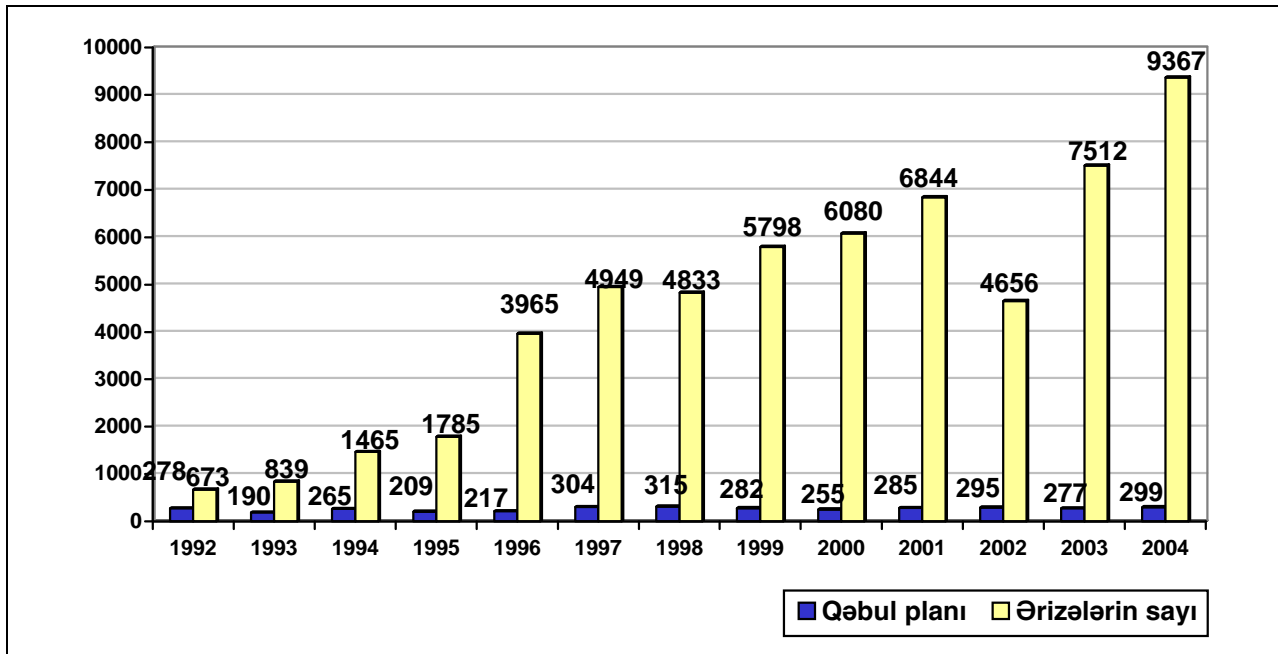
İxt. kodu	İXTİSASIN ADI	TF	Plan	Əriz. sayı	Müsabiqə
14639	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	Q	10	1472	33.446
14728	Neft-qaz və dağ-mədən istehsalatının fiziki prosesləri	Ə	12	1286	17.550
14874	Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı	Ə	55	1607	5.493
14882	Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi	Ə	90	2624	5.083

*Qeyd: B – bölmə, A – Azərbaycan, R – rus,
TF – təhsil forması, Ə – əyani, A – axşam, Q – qiyabi.*

Cədvəllərdən göründüyü kimi, bu illərdə yüksək müsabiqə vəziyyəti əyani şöbənin təhsili ödənişsiz əsaslarla olan "Neft-qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı", "Dəniz neft-qaz qurğuları", "Neft və qaz quyularının qazılması", "Faydalı qazıntı yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı", "Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi" ixtisaslarında mövcud olmuşdur.

1992-2004-cü illər ərzində neft profilli ixtisasların qəbul planı və həmin ixtisaslara verilən abituriyent ərizələrinin sayının dinamikası 1 sayılı şəkildə göstərilmişdir. Bu şəkildən görünür ki, 1992-2004-cü illər ərzində qəbul planı 190–315 intervalı daxilində dəyişmişdir. 1994-1998-ci illərdə həmin ixtisasların qəbul planlarında sabit artma və sonrakı illərdə isə stabilləşmə tendensiyası müşahidə olunur. Şübhəsiz ki, bu, ölkəmizin ictimai-siyasi və iqtisadi həyatında baş verən aşağıdakı başlıca amillərlə əlaqədardır: 1) ictimai-siyasi vəziyyətin stabilləşməsi, 2) "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması, 3) "Əsrin müqaviləsi" çərçivəsində Heydər Əliyev adına "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" neft kəmərinin tikilməsi haqqında müqavilənin imzalanması, 4) neft sənayesi sahəsində mütəxəssislərə tələbatın getdikcə artması.

1992-2004-CÜ İLLƏR ÜZRƏ ALI MƏKTƏBLƏRİN NEFT PROFİLLİ
İXTİSASLARINA QƏBUL PLANI VƏ VERİLƏN ƏRİZƏLƏRİN SAYININ DİNAMİKASI

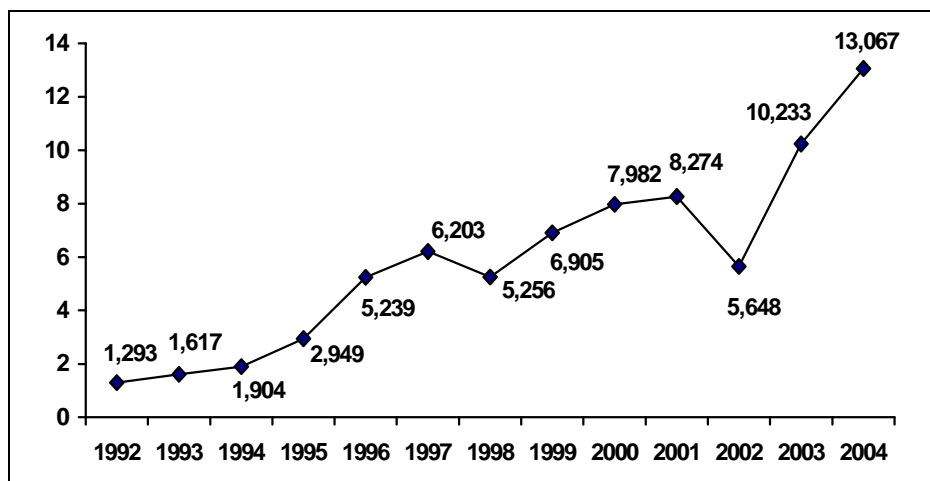

Şəkil 1

2002-ci il istisna olmaqla, son illərdə ali məktəblərin neft profilli ixtisaslarına ərizə verən abituriyentlərin sayı artmışdır. Son 5 il ərzində bu artım 62% təşkil edir.

Bu gün I ixtisas qrupuna sənəd verən abituriyentlərin 40.4%, bütövlükdə ali məktəblərə sənəd verənlərin isə 10.4%-i öz ərizələrində neft profilli ixtisasların kodlarını qeyd edirlər. Maraqlı cəhət ondadır ki, 2004-cü ildə bu ixtisasların qəbul planı I ixtisas qrupunun qəbul planının 3.4%-ni, bütövlükdə ali məktəblərin qəbul planının isə cəmi 1.1%-ni təşkil etmişdir.

Neft profilli mühəndis ixtisaslarına gənclərin marağının belə artması onların respublikada həyata keçirilən neft-qaz layihələrinin gələcək perspektivlərinə inamından irəli gəlir. Bu fakt 1992-2004-cü illər üzrə ərizə qəbulu mərhələsində neft profilli ixtisaslarda müsabiqə vəziyyətinin dinamikasını təsvir edən qrafikdə öz əksini tapmışdır (şəkil 2). Göründüyü kimi, həmin illərdə müsabiqə vəziyyəti tədricən artmış və 2004-cü ildə öz maksimal qiymətinə çatmışdır (bir vakant yerə orta hesabla 13-14 ərizə verilmişdir).

Şəkil 2. Neft profilli ixtisaslarda müsabiqə vəziyyətinin dinamikası

"Abituriyentin ərizəsi"ni dolduran gənc öz ərizəsində seçdiyi ixtisasların konkret ardıcılığını qeyd etməklə, əslində, özünün bu və ya digər ixtisas altqrupuna istəyini, marağını ifadə edir. Respublikanın rayonlarını təmsil edən oğlan və qız abituriyentlərin neft profilli ixtisaslar üzrə istəklərinin paylanması müəyyənləşdirilmişdir. Məzunları bu ixtisaslara daha çox meyl göstərən bölgələrin siyahısı 25 sayılı cədvəldə təqdim olunmuşdur.

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Cədvəl 25

MƏZUNLARI NEFT PROFİLLİ MÜHƏNDİS İXTİSASLARINA
DAHA ÇOX MEYL GÖSTƏRƏN BÖLGƏLƏR (TƏLƏBƏ QƏBULU-2004)

№	B Ö L G Ə	Neft profilli ixtisaslara ərizə vermiş abituriyentlər			FAİZİ*
		S A Y I			
		Cəmi	Oğlanlar	Qızlar	
1	Siyəzən rayonu	153	128	25	66.23
2	Əli-Bayramlı şəhəri	190	174	16	61.29
3	Bakı ş. Nəsimi rayonu	341	293	48	59.93
4	Bakı ş. Səbəyel rayonu	276	239	37	58.60
5	Bakı ş. Qaradağ rayonu	439	379	60	58.15
6	Hacıqabul rayonu	84	79	5	57.53
7	Zəngilan rayonu	55	52	3	54.46
8	Bakı ş. Əzizbəyov rayonu	334	284	50	53.78
9	Salyan rayonu	193	184	9	53.31
10	Bakı ş. Yasamal rayonu	532	465	67	53.20
11	Bakı ş. Xətai rayonu	654	581	73	52.28
12	Bakı ş. Nizami rayonu	437	398	39	51.59
13	Bakı ş. Sabunçu rayonu	408	354	54	51.26
14	Bakı ş. Binəqədi rayonu	424	383	41	51.21

* – mühəndis ixtisaslarına ərizə verən abituriyentlərin sayına nisbətən

Cədvəldən görüldüyü kimi, Bakı və Əli-Bayramlı şəhərləri, Hacıqabul, Zəngilan, Siyəzən və Salyan rayonlarının abituriyentləri ixtisas seçimində neft profilli ixtisaslara daha çox üstünlük verirlər. Bununla belə, qeyd etmək lazımdır ki, bu ixtisaslar digər şəhər və kənd rayonlarından olan abituriyentlər arasında hələ də aşağı reytingə malikdir.

Qəbul imtahanlarının nəticələri əsasında ixtisas qrupları üzrə abituriyentlərin balları hesablanmış və əldə edilən ballar seçməsi artan istiqamətdə nizamlanmışdır. Bundan sonra hər bir ixtisas qrupu daxilində balların müşahidə edilən qiymətlər diapazonu təyin edilmiş, həmin diapazon bərabər intervallara bölünərək hər bir interval üçün bəli həmin intervalda yerləşən abituriyentlərin sayı (tezliklər) hesablanmışdır. Tezliklərin abituriyentlərin ümumi sayına nisbəti əsasında nisbi tezliklər təyin edilmişdir.

Qəbul imtahanlarında iştirak edən abituriyentlərin nəticələri əsasında hesablanmış bal intervalları və uyğun nisbi tezliklər statistik sıra adlanır. Çox vaxt statistik sıra qrafik şəklində təsvir edilir və histoqram adlanır. Qeyd etmək lazımdır ki, təcrübədə simmetrik, sağtərəfli (müsbət) və soltərəfli (mənfi) asimmetriyalı histoqramlara rast gəlmək mümkündür.

Histoqramları sağtərəfli asimmetriyalı seçmələrdə ortostatistik nəticə göstərən abituriyentə nəzərən zəif nəticə göstərənlərin sayı (rastgəlmə ehtimalı) yüksək nəticə göstərənlərin sayından çox, soltərəfli asimmetriyaya malik seçmələrdə isə azdır. Simmetrik histoqramlarda isə ortostatistik abituriyentə nəzərən yüksək və zəif nəticə göstərən abituriyentlərin rastgəlmə ehtimalı eynidir.

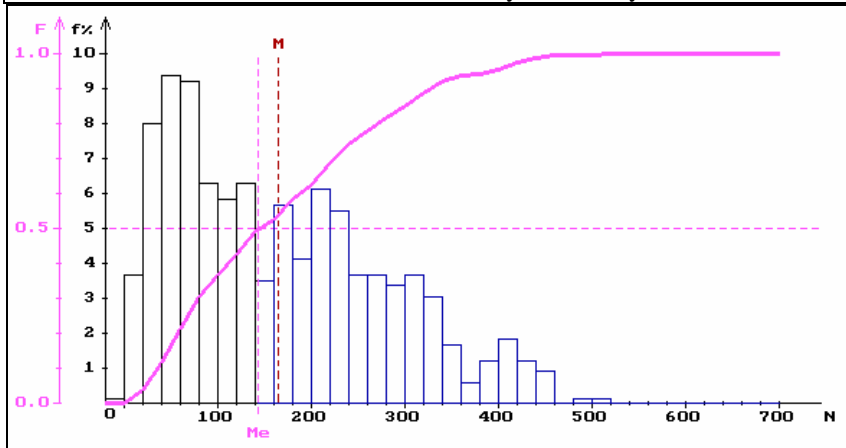
Aşağıdakı 1-13 sayılı qrafiklərdə 1992-2004-cü illərdə abituriyentlərin neft profilli ixtisaslara qəbulda topladıqları balların paylanma histoqramları təsvir edilmişdir.

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Qrafik 1

İl : 1992

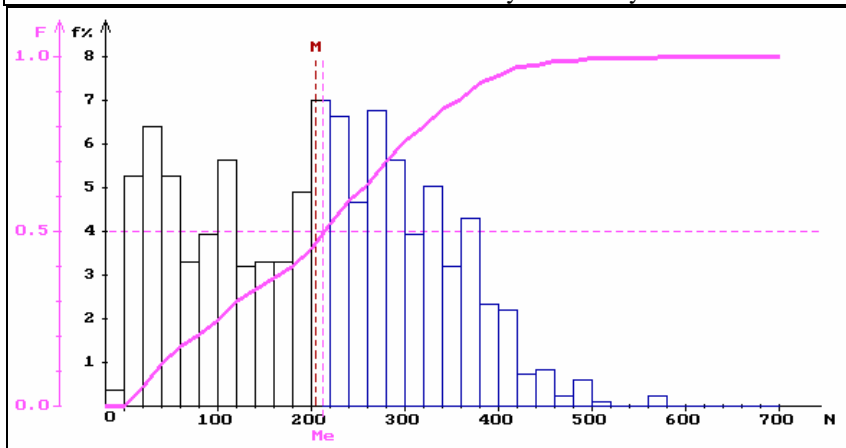
Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me)	: 144.35
Riyazi gözləmə (M)	Minimal qiymət	: 0.000
Ortakvadratik meyl	Maksimal qiymət	: 509.617
Moda	Abituriyentlərin sayı	: 646

Qrafik 2

İl : 1993

Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me)	: 213.68
Riyazi gözləmə (M)	Minimal qiymət	: 0.000
Ortakvadratik meyl	Maksimal qiymət	: 571.281
Moda	Abituriyentlərin sayı	: 810

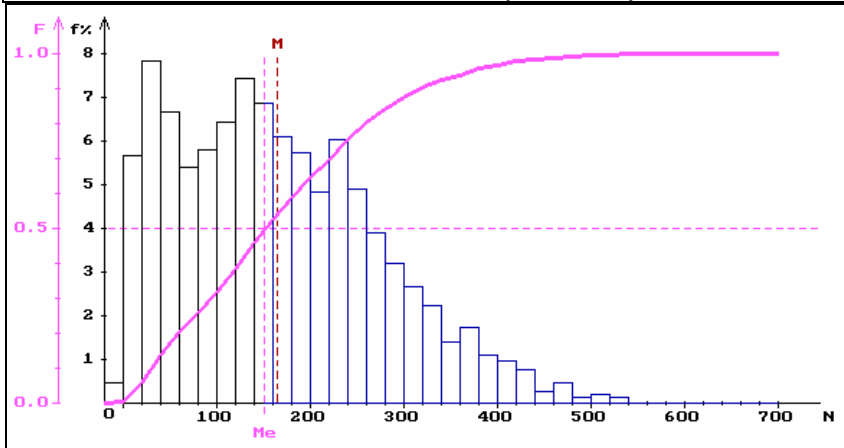

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Qrafik 3

İl : 1994

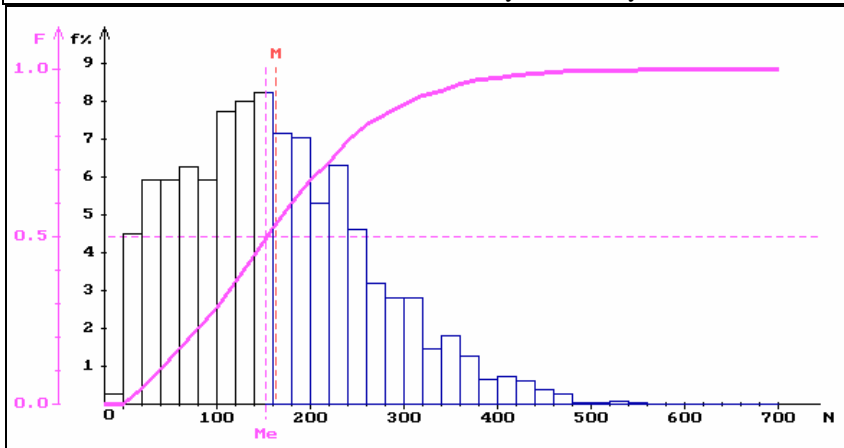
Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me) : 151.73
Riyazi gözləmə (M) : 165.41	Minimal qiymət : 0.000
Ortakvadratik meyl : 109.58	Maksimal qiymət : 538.925
Moda : 30	Abituriyentlərin sayı : 1421

Qrafik 4

İl : 1995

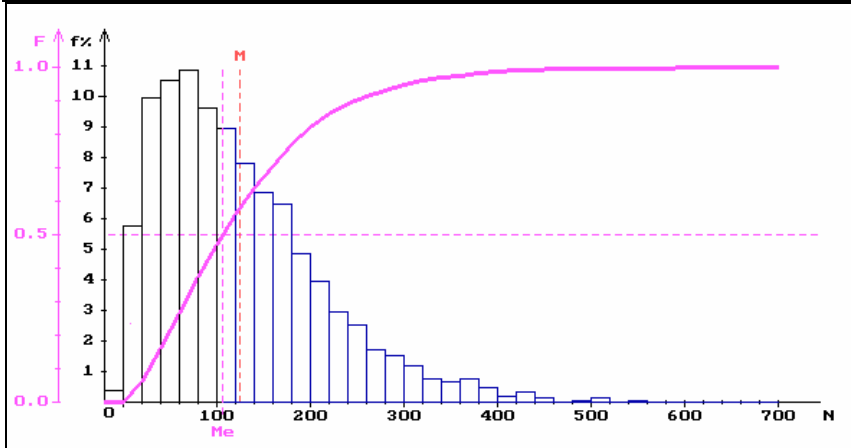
Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me) : 152.81
Riyazi gözləmə (M) : 164.06	Minimal qiymət : 0.000
Ortakvadratik meyl : 100.85	Maksimal qiymət : 549.913
Moda : 150	Abituriyentlərin sayı : 1767

Qrafik 5

İl : 1996

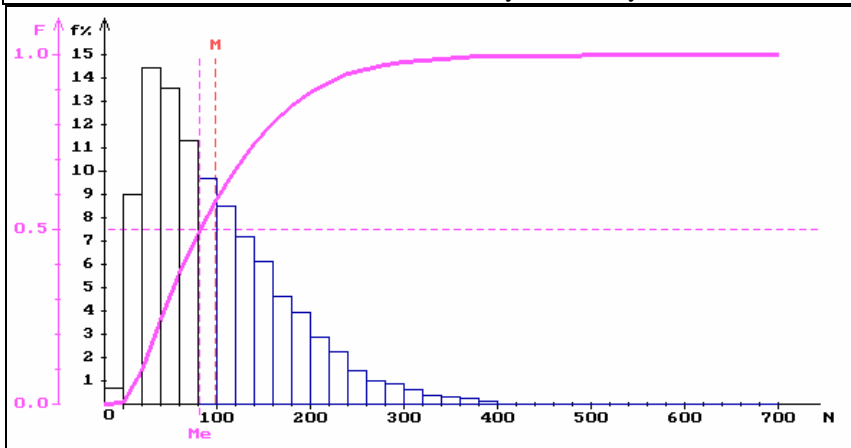
Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me)	: 106.27
Riyazi gözləmə (M)	Minimal qiymət	: 0.000
Ortakvadratik meyl	Maksimal qiymət	: 591.667
Moda	Abituriyentlərin sayı	: 3920

Qrafik 6

İl : 1997

Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me)	: 81.72
Riyazi gözləmə (M)	Minimal qiymət	: 0.000
Ortakvadratik meyl	Maksimal qiymət	: 493.335
Moda	Abituriyentlərin sayı	: 4912

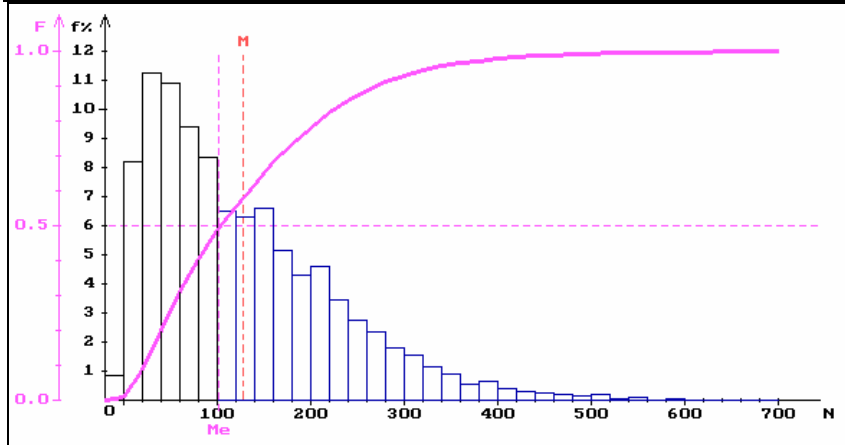

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Qrafik 7

İl : 1998

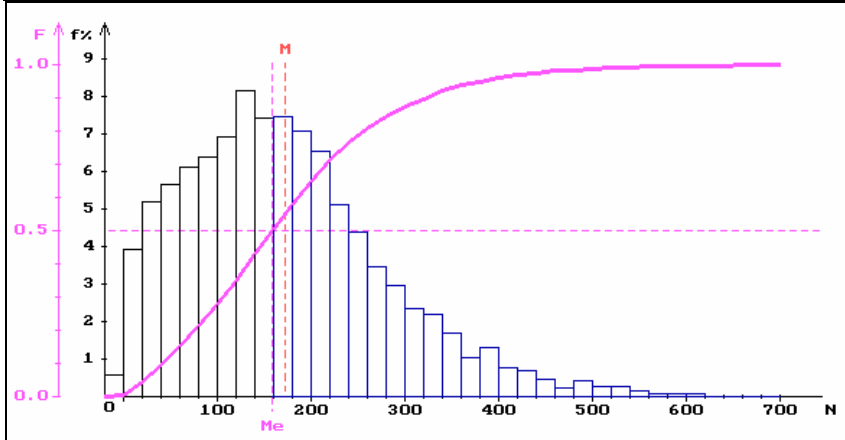
Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me) : 102.83
Riyazi gözləmə (M) : 128.41	Minimal qiymət : 0.000
Ortakvadratik meyl : 101.97	Maksimal qiymət : 628.333
Moda : 30	Abituriyentlərin sayı : 4693

Qrafik 8

İl : 1999

Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me) : 158.53
Riyazi gözləmə (M) : 172.51	Minimal qiymət : 0.000
Ortakvadratik meyl : 109.37	Maksimal qiymət : 642.500
Moda : 130	Abituriyentlərin sayı : 5658

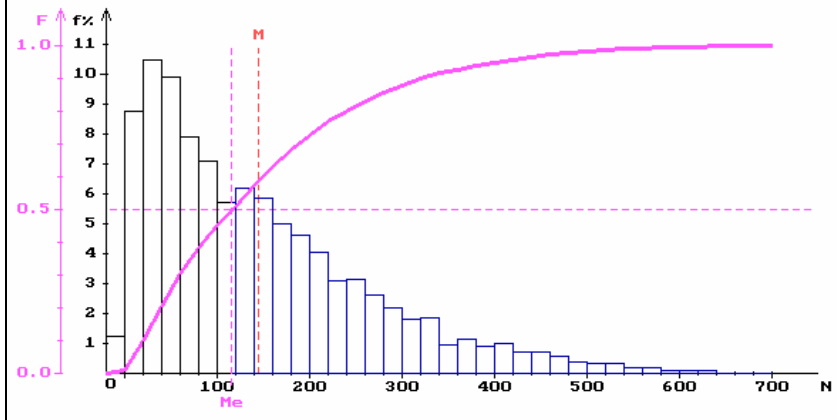

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Qrafik 9

İl : 2000

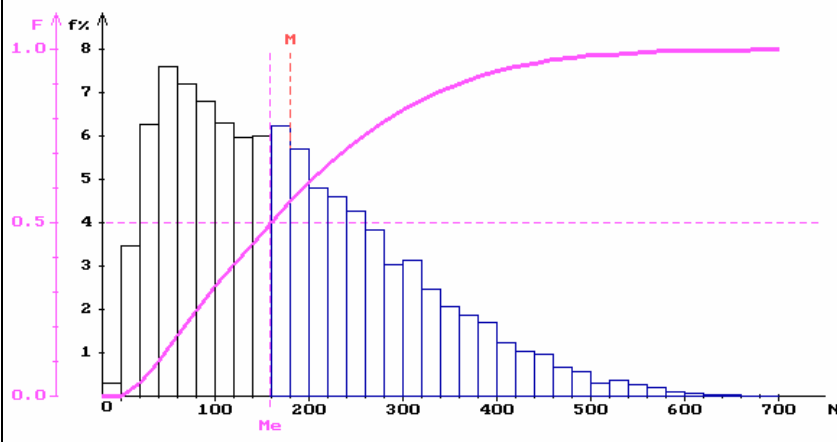
Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me) : 115.70
Riyazi gözləmə (M) : 145.79	Minimal qiymət : 0.000
Ortakvadratik meyl : 122.21	Maksimal qiymət : 637.500
Moda : 30	Abituriyentlərin sayı : 5998

Qrafik 10

İl : 2001

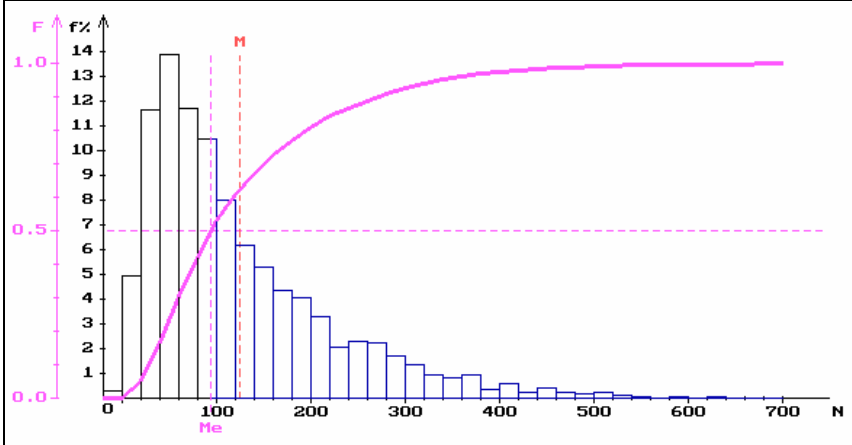
Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me) : 159.95
Riyazi gözləmə (M) : 180.83	Minimal qiymət : 0.000
Ortakvadratik meyl : 123.80	Maksimal qiymət : 667.250
Moda : 50	Abituriyentlərin sayı : 6766

Qrafik 11

İl : 2002

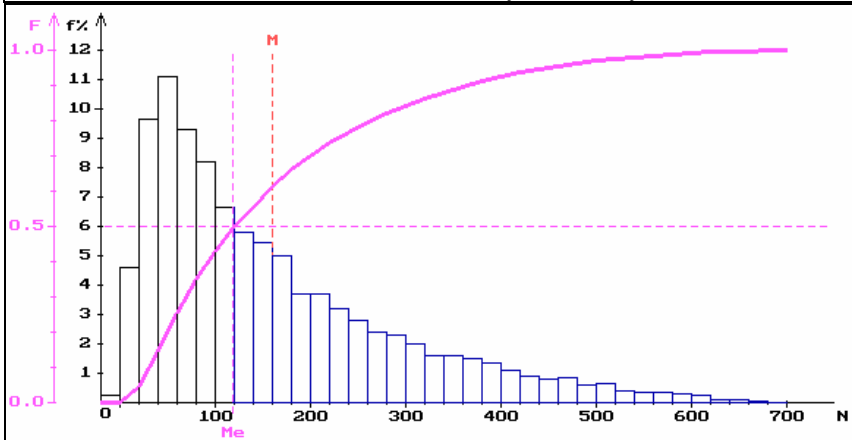
Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me)	: 94.09
Riyazi gözləmə (M)	Minimal qiymət	: 0.000
Ortakvadratik meyl	Maksimal qiymət	: 662.500
Moda	Abituriyentlərin sayı	: 4606

Qrafik 12

İl : 2003

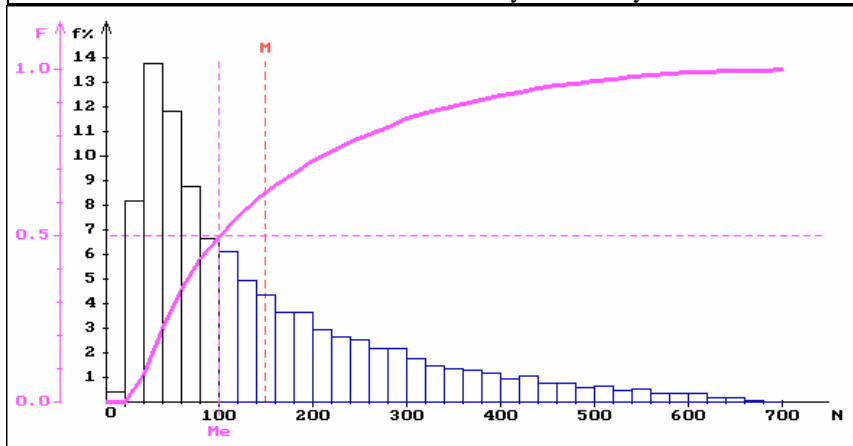
Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me)	: 119.96
Riyazi gözləmə (M)	Minimal qiymət	: 0.000
Ortakvadratik meyl	Maksimal qiymət	: 675.536
Moda	Abituriyentlərin sayı	: 7446

Qrafik 13

İl : 2004

Seçmə : ərizə verənlər	Mediana (Me)	: 100.717
Riyazi gözləmə (M)	Minimal qiymət	: 0.000
Ortakvadratik meyl	Maksimal qiymət	: 684.375
Moda	Abituriyentlərin sayı	: 9279

Qrafiklərin üzərində riyazi gözləmə (orta) qiymətləri (M) və abituriyentlər seçməsinə sayca iki bərabər hissəyə ayıran mediana qiymətləri (Me) göstərilmiş, balların paylanma funksiyaları təsvir edilmişdir. Onlardan görüldüyü kimi, abituriyentlərin ballarının paylanma histoqramlarının hamısı sağtərəfli asimmetriyaya malikdir. Bu, o deməkdir ki, yüksək nəticə göstərən abituriyentlərə nəzərən zəif nəticə göstərənlər sayca üstünlük təşkil edirlər.

1994-cü ildən başlayaraq abituriyentlərin topladıqları balların orta qiyməti azalır. Belə ki, 1993-cü ildə orta göstərici 205.70 olduğu halda, sonra ilbəil azalaraq, 1997-ci ildə 99.74-ə bərabər olmuşdur. Lakin 1998-ci ildən başlayaraq bu göstəricinin getdikcə artması müşahidə olunur (1998-ci ildə – 128.41, 1999-cu ildə – 172.51, 2000-ci ildə – 145.79, 2001-ci ildə – 180.83). Tələbə qəbulunun test üsulu ilə keçirildiyi illər ərzində 2002-ci ildə ilk dəfə olaraq, abituriyentlər sırasında cari ilin məzunlarının sayının kəskin azalması və bütövlükdə ötən illərin məzunlarının sayca üstünlük təşkil etməsi nəticəsində bütün ixtisaslar üzrə ortostatistik ballar əvvəlki illərə nəzərən azalmışdır. Bu cəhət neft profilli ixtisaslarda da özünü göstərmişdir: belə ki, həmin ixtisaslara ərizə verən ortostatistik abituriyent əvvəlki dörd ilə nəzərən ən aşağı nəticə (125.380 bal) göstərmişdir.

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

Son iki ildə orta məktəbləri bitirən məzunların sayının əvvəlki səviyyəyə yüksəlməsi nəticəsində neft profilli ixtisasları seçən ortostatistik abituriyentin balı yenidən qalxaraq 2003-cü ildə 161.08-ə, 2004-cü ildə isə 149.73-ə bərabər olmuşdur.

Hər il üçün ayrılıqda neft profilli ixtisaslara ərizə verən abituriyentin ortostatistik portreti aşkar edilmişdir. Onun son 11 il ərzində imtahan fənləri üzrə testlərə verdiyi düzgün cavabların faizləri 26 sayılı cədvəldə təqdim edilmişdir.

Cədvəl 26

F Ə N N	Düzgün cavabların faizi (illər üzrə)										
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ana dili və ədəb.	23.54	28.77	31.89	28.00	22.56	24.29	25.33	29.50	28.79	29.20	25.88
Riyaziyyat	34.62	38.64	28.00	22.02	28.68	36.33	29.49	34.63	22.64	32.19	29.30
Fizika	23.18	21.68	17.96	15.53	21.54	27.27	27.36	26.91	21.25	25.66	26.94
Kimya	14.63	12.25	10.42	10.85	12.67	15.87	15.27	23.57	18.73	20.62	22.59
Ümumi fənn bloku	---	---	---	---	---	---	---	39.51	35.57	45.70	29.34

Qeyd etmək lazımdır ki, 1999-cu ilə qədər abituriyentlərin bütün fənlər üzrə göstəriciləri azalma istiqamətində getmişdir. Belə ki, 1992-ci ildə ortostatistik abituriyent ana dili və ədəbiyyat fənləri üzrə test tapşırıqlarının 44.75%, riyaziyyat üzrə – 31.70%, fizika üzrə – 34.48%, kimya üzrə – 11.26%-inə düzgün cavab vermişdir. 1998-ci ildə isə bu göstəricilər müvafiq olaraq 22.56%, 28.68%, 21.54% və 12.67%-ə bərabər olmuşdur. 1999-2004-cü illərdə (2002-ci il istisna olmaqla) isə qeyd edilən fənlər üzrə göstəricilərin qismən artması və stabilləşməsi müşahidə olunur. Ümumiyyətlə, bu illər ərzində abituriyentlərin bütün ixtisaslar üzrə imtahan göstəriciləri artmışdır, bunun da bir sıra səbəbləri var:

- **Qəbul imtahanlarının obyektiv keçirilməsinə abituriyentlərin və onların valideynlərinin inamının güclənməsi.** Bu gün tam yəqinliklə demək olar ki, gənclərimizin test imtahanlarının ədalətli keçirilməsinə inamı onların qəbula hazırlığa münasibətini əsaslı şəkildə dəyişdirmişdir. Valideynlərin əksər hissəsi biliyin yeganə meyar olduğuna inanır və buna görə də öz övladlarına bilik verməyə və repetitor xidmətindən istifadə etməklə onların bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirməyə çalışırlar.

- **Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası tərəfindən son illər imtahanların məzmununa dair dərc edilən elmi-metodiki ədəbiyyat.** Bütün tədris ili boyu "Abituriyent" jurnalının ayrı-ayrı nömrələrində qəbul imtahanları proqramları, metodik göstərişlər və tövsiyələr, qəbul proqramının çətin mövzularının şərhləri, test tapşırıq nümunələri dərc olunur.

- **Müəllimlərin testologiya sahəsində qazandıqları təcrübə.** Hər il Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası tərəfindən respublikanın bütün bölgələrində pedaqoji ictimaiyyətlə görüşlər, seminar-konfranslar keçirilir, onlara imtahanların məzmununa

NEFT PROFİLLİ İXTİSASLAR STATİSTİKADA (1992-2004-CÜ İLLƏR)

dair məlumatlar çatdırılır. Bunların nəticəsində müəllimlər test metodikasının mahiyyət və əhəmiyyətini getdikcə daha yaxşı başa düşür, onu şagirdlərə izah etməyə çalışır, tədris prosesində test suallarından istifadə edirlər.

- **Dövlət Komissiyasının təşkil etdiyi sınaq imtahanları.** Bu imtahanlarda iştirak edən abituriyentlər öz biliklərini yoxlamaqla bərabər, həm də test imtahanının texnologiyası ilə ətraflı tanış olur və ona psixoloji cəhətdən alışırlar. Bu, onların imtahanlarda texniki səhvlərə yol verməməsinə və öz biliklərini daha sərbəst surətdə nümayiş etdirməsinə zəmin yaradır.

- **Bütün fənlər üzrə testlər bankının nəşr edilməsi.** Test bankı abituriyentlərin imtahanlara hazırlaşması prosesində onların ən mötəbər bələdçisi, ən yaxın köməkçisi olub. 2003-cü ildən isə bu missiyanı test bankı ilə yanaşı, həm də fənlər üzrə siniflər üçün test topluları yerinə yetirir.

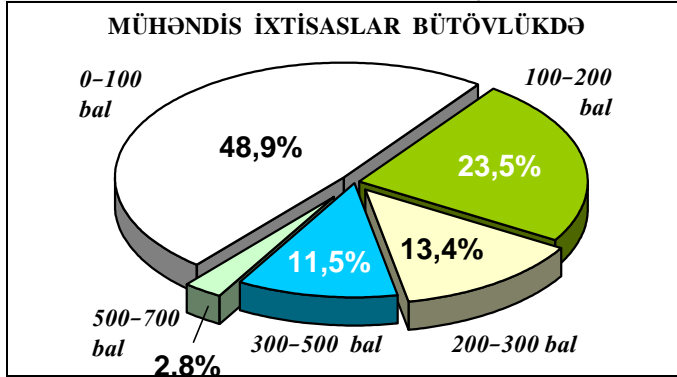
27 sayılı cədvəldə 1994-2004-cü illər ərzində neft profilli ixtisaslara qəbul olan ortostatistik tələbənin bilik səviyyəsi göstərilmişdir. Burada fərhəndirici cəhət neft mühəndisi olmaq istəyənlərin fizika və kimya kimi zəruri fənlərdən bilik səviyyələrinin son iki il ərzində kəskin artmasıdır.

Cədvəl 27

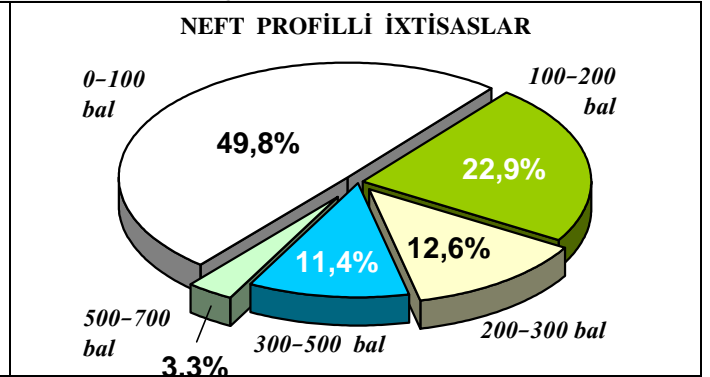
F Ə N N	Düzgün cavabların faizi (illər üzrə)										
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ana dili və ədəb.	24.97	29.92	35.50	32.91	27.25	33.83	34.37	41.82	34.11	46.90	44.81
Riyaziyyat	46.04	50.89	42.26	38.72	48.02	53.18	55.37	64.44	37.56	64.68	64.24
Fizika	26.44	27.48	27.11	25.22	35.31	44.49	53.70	51.52	36.85	48.57	59.51
Kimya	14.59	15.20	12.53	15.26	19.88	24.36	25.94	42.09	26.40	43.77	52.25
Ümumi fənn bloku	---	---	---	---	---	---	---	45.33	36.69	51.38	34.85

I qrup (mühəndislik) ixtisaslarını seçən abituriyentlərlə həmin qrupda neft profilli ixtisasları seçən abituriyentlərin topladıqları balların paylanma diaqramlarının (3 və 4 sayılı şəkillər) müqayisəsi göstərir ki, bu diaqramlar arasında əhəmiyyət kəsb edən fərq yoxdur. Həmin ixtisaslara qəbul olan abituriyentlərin topladıqları balların paylanma diaqramlarının (5 və 6 sayılı şəkillər) müqayisəsi isə göstərir ki, bu il neft profilli ixtisaslara qəbul olanlar sırasında yüksək (500-700) bal toplayanların sayı daha çoxdur. Belə ki, mühəndis ixtisaslarına qəbul olanların yalnız 9.5%-i 500-dən çox bal topladığı halda, neft profilli ixtisaslar üzrə belələri qəbul olanların 22.7%-ni təşkil edir. Bu fakt sübut edir ki, abituriyentlərin çoxu "Abituriyentin ərizəsi" formasında neft profilli ixtisasları seçdikləri ixtisaslar sırasında ilk mövqələrdə qeyd edir və nəticədə bu ixtisaslara ən hazırlıqlı gənclər qəbul olur.

**QƏBUL İMTAHANLARINDA İŞTİRAK EDƏN ABİTURİYENTLƏRİN
TOPLADIQLARI BALLARIN PAYLANMA DİAQRAMLARI**

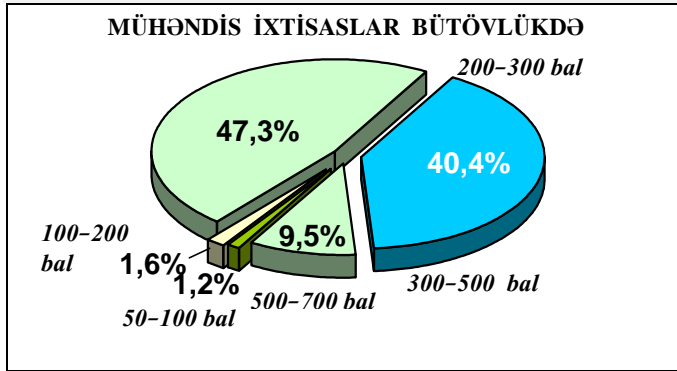

Şəkil 3

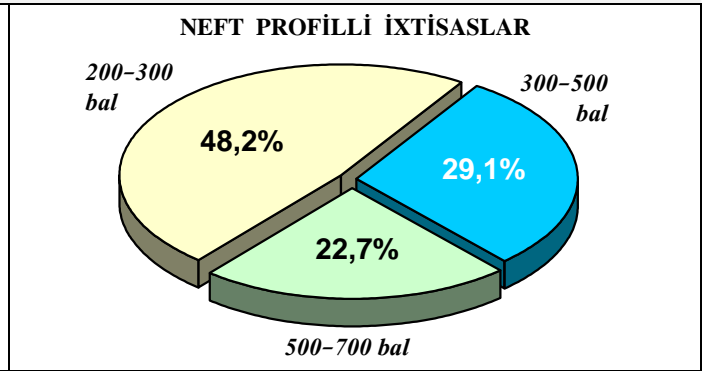

Şəkil 4

QƏBUL OLAN ABİTURİYENTLƏRİN TOPLADIQLARI BALLARIN PAYLANMA DİAQRAMLARI

Şəkil 5

Şəkil 6

Qeyd etmək lazımdır ki, bütün imtahan fənləri üzrə rus bölməsinin ortastatistik abituriyentinin hazırlıq səviyyəsi Azərbaycan bölməsinin ortastatistik abituriyentinin hazırlıq səviyyəsindən əhəmiyyətli dərəcədə yüksəkdir. Biliklər arasında fərq 2004-cü ilin qəbul imtahanlarında iştirak edən abituriyentlərin topladıqları balların paylanma diaqramlarında (7-8 sayılı şəkillər) daha aydın görünür. Belə ki, Azərbaycan bölməsində 100-dən az bal toplayan abituriyentlərin sayı tam seçmənin 53.0%-ni təşkil etdiyi halda, rus bölməsində belə abituriyentlər tam seçmənin yalnız 26.6%-ni təşkil edir. Rus bölməsi abituriyentlərinin üstünlüyü yüksək ballar diapazonunda aşkar müşahidə olunur. Onların 27.7%-i 500-dən yüksək bal toplamışdır. Azərbaycan bölməsində belələri cəmi 12.9% təşkil edir.

Neft profilli ixtisaslara qəbul olan abituriyentlərin topladıqları balların paylanma diaqramları (9 və 10 sayılı şəkillərə bax) göstərir ki, rus bölməsində zəif hazırlıqlı abituriyentlər (200-dən 300-dək bal toplayanlar) qəbul olanların ümumi sayının 52.7%-ni təşkil edir. Bunun səbəbi həmin bölmədə qəbul imtahanlarında yüksək bal toplayan, amma ərizələrində neft ixtisaslarını ilk mövqələrdə göstərməyən abituriyentlərin bu qrupun daha nüfuzlu ixtisaslarına qəbul olmasıdır.

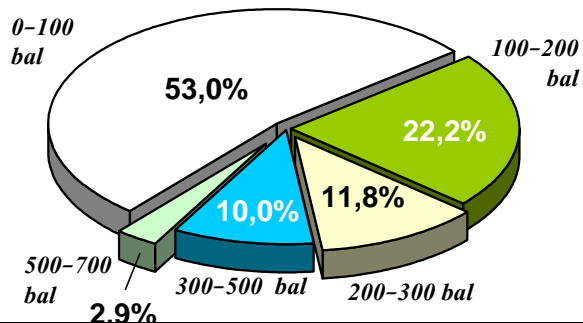
Azərbaycan bölməsində vəziyyət tamamilə bunun əksinə olmuşdur. Bu bölmənin abituriyentləri neft profilli ixtisasları, rus bölməsindən fərqli olaraq, "Abituriyentin ərizəsi"ndə ilk mövqələrdə qeyd etmişlər. Nəticədə Azərbaycan bölməsində yüksək hazırlıqlı abituriyentlər (300-dən 700-dək bal toplayanlar) neft profilli ixtisaslara qəbul olanlar arasında üstünlük (53.3%-ni) təşkil etmişlər.

Təhlil göstərir ki, ötən illərdə neft profilli ixtisaslara qəbul olan abituriyentlərin orta balı humanitar, iqtisad və tibb ixtisaslarına qəbul olan abituriyentlərin orta balından əhəmiyyətli dərəcədə aşağı olmuşdur. 2004-cü ildə isə neft profilli ixtisaslara da yüksək hazırlıqlı abituriyentlərin qəbul olması nəticəsində orta balın qiyməti artaraq gənclər arasında nüfuzlu hesab olunan humanitar, iqtisad və tibb ixtisasları səviyyəsinə qalxmışdır.

1992-2004-cü illər üzrə ali məktəblərin neft profilli ixtisaslarının plan yerləri və onlara qəbul olan abituriyentlərin sayının dinamikası 11 sayılı şəkildə təqdim edilmişdir.

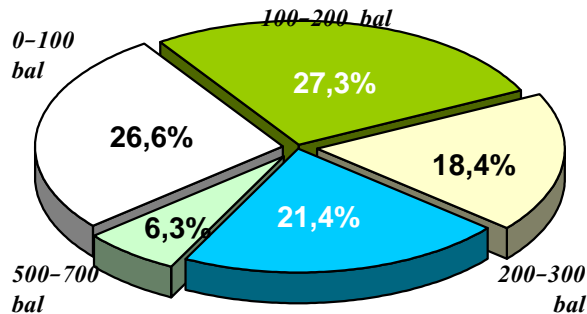
**NEFT PROFİLLİ İXTİSASLARI SEÇƏN ABİTURIYENTLƏRİN QƏBUL
İMTAHANLARINDA TOPLADIQLARI BALLARIN PAYLANMA DİAQRAMLARI**

AZƏRBAYCAN BÖLMƏSİ

Şəkil 7

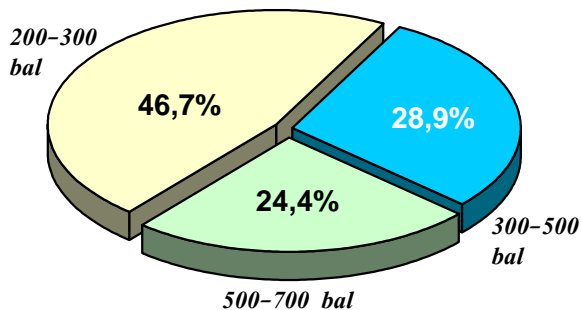
RUS BÖLMƏSİ

Şəkil 8

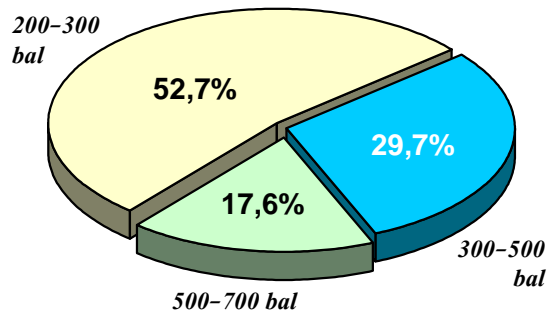
**NEFT PROFİLLİ İXTİSASLARA QƏBUL OLAN
ABİTURIYENTLƏRİN TOPLADIQLARI BALLARIN PAYLANMA DİAQRAMLARI**

AZƏRBAYCAN BÖLMƏSİ

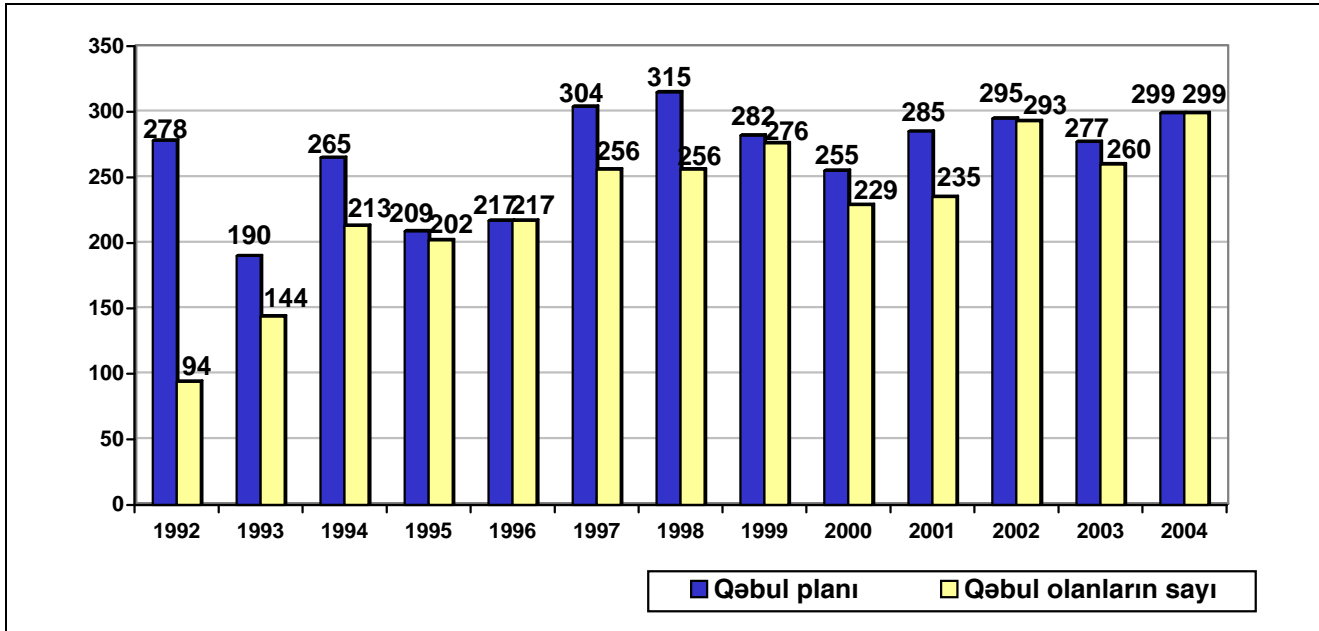
Şəkil 9

RUS BÖLMƏSİ

Şəkil 10

**1992-2004-CÜ İLLƏR ÜZRƏ ALİ MƏKTƏBLƏRİN NEFT PROFİLLİ İXTİSASLARININ
PLAN YERLƏRİ VƏ ONLARA QƏBUL OLAN ABİTURIYENTLƏRİN SAYININ DİNAMİKASI**

Şəkil 11